

"לכל תשובה יש שאלה" – פרויקט פילוסופיה לבתי ספר על-יסודיים (פוסטר)

משה טלסניק

אורט ישראל

moshet@mapa.ort.org.il

יאיר בן-חורין

אורט ישראל

yairb@mapa.ort.org.il

"Questions Are Answers" – Philosophical Practice for Middle School (Poster)

Yair Ben-Horin

Ort Israel

Moshe Talesnik

Ort Israel

Abstract

In this article we will show the development and the appliance of "Questions Are Answers" – a unique program for middle schools. The main objective of the program is to foster philosophical thinking among students by practicing philosophical discussions in class. Philosophical thinking is considered to be one of the most complex skills among the 21st century skills.

This is the 5th year in which this program is taught. In this article we shall present the program rationale, main products and some conclusions and insights.

In 2013-2014 a comprehensive assessment has been held on different schools which participate in the program. This assessment had two stages: (1) collecting questionnaires from teachers teaching the program by the end of the 1st semester; (2) collecting questionnaires from teachers, school principals and students participating in the program by the end of the year. It seems that there was some progression in the essential learning skills (as defined by the development team, as showed below) in all groups. Nonetheless teachers emphasize their students' difficulties when working on attitudes. These difficulties decrease as the program continues during the year – a positive feedback indeed that needs to be understood more thoroughly. It seems that the students need to be given a certain destination for understanding the program and for working on attitudes – for which they will strive along the year.

Keywords: Philosophical practice, Constructivism, Blended learning, Critical thinking, Moodle.

תקציר

המאמר עוסק בפיתוח ובהטמעת פרויקט "לכל תשובה יש שאלה" – תכנית לימודים ייחודית בתחום הפילוסופיה לבתי ספר על-יסודיים. מטרת התכנית היא לפתח בקרב תלמידים חשיבה פילוסופית באמצעות שיעורי חקירה פילוסופית. חשיבה מסוג זה מהווה את אחת מהמיומנויות המורכבות והגבוהות ביותר מבין כלל מיומנויות המאה ה-21. היא מאפשרת לתלמידים הרוכשים אותה ביקורתיות המבוססת על פתיחות וגמישות מחשבתית, יכולת ניתוח וטיעון, קשב לאחר ועיבוד של טיעונים ועובדות שונות.

התכנית פועלת בבתי ספר שונים זו השנה החמישית. במאמר נציג את רציונל התכנית, עיקרי התוצרים שפותחו, וכן תוצאות ותובנות מיישום התכנית בכיתות ברחבי הארץ.

בשנת תשע"ד התבצעה הערכה מקיפה של פעילות התכנית בבתי הספר השונים שבהם היא מתקיימת. ההערכה בוצעה בשני שלבים, ע"י (1) איסוף משובי הערכה ממורי התכנית במחצית שנה"ל; וע"י (2) איסוף משובי הערכה ממורים, ממנהלי בתי הספר שבהם נלמדה התכנית ומתלמידים שלמדו את התכנית, בסוף השנה. מניתוח המשובים עולה כי חלה התפתחות במיומנויות הלמידה היסודיות (כפי שהוגדרו על ידי צוות הפיתוח, להלן) בכל הקבוצות. יחד עם זאת, המורים שבים ומדגישים את קשיי התלמידים עם "חוקי המשחק" של התכנית, כולל עבודה עם גישות (attitudes). קשיים אלו, להערכתם, פוחתים במהלך השנה – תהליך מבורך שיש לחזקו ולהבינו לעומק. נראה כי יש לקבוע בעתיד יעד מסוים של הבנת התכנית והעבודה עם גישות על ידי התלמידים, ולהתקדם אליו במשך השנה.

מילות מפתח: חקירה פילוסופית, קונסטרוקטיביזם, למידה משולבת, חשיבה ביקורתית, Moodle.

מקורות

- בן-חורין י', קיפרמן ד' ואחרים. 2013. **מדריך למורה פרויקט "לכל תשובה יש שאלה"**. הוצאת אורט ישראל. משרד החינוך המזכירות פדגוגית, 2009. **אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה: מסמך מנחה למתכנני תכניות לימודים ארציות ומקומיות ולמפתחי חומרי למידה**.
- סדן, ק'. 2014. פרויקט פילוסופיה לבתי הספר העל-יסודיים "לכל תשובה יש שאלה", דו"ח משוב מחצית תשע"ד. מסמך פנימי של רשת אורט ישראל.
- סדן, ק'. 2014. פרויקט פילוסופיה לבתי הספר העל-יסודיים "לכל תשובה יש שאלה", דו"ח משוב מסכם תשע"ד. מסמך פנימי של רשת אורט ישראל.
- עשת, י', המר ר'. 2006. **עקרונות בעיצוב ובניתוח של סביבות למידה ממוחשבות**. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.
- Bonk, C. J., & Graham, C. R., 2006. *The handbook of Blended Learning: Global perspectives, local designs*. San Francisco: Pfeiffer. pp. 3-21
- Garrison, D. R., & Vaughan, N. D., 2008. *Blended learning in higher education: Framework, Principles, and Guidelines*. San Francisco: WILEY. pp. 105-141
- Lipman, M. 2008. *A Life Teaching Thinking*, Montclair State University, NJ: Institute for the Advancement of Philosophy for Children.